

Inleiding

Mijn demonen wil ik niet ontvluchten. Ik wil ze in de ogen kunnen kijken en durven uitlachen. In ons hoofd hebben we allemaal een paar donkere spelonken laten houwen waar de sluipmoordenaars van het geluk rondwaren en waartegen we ons behoeden met onze persoonlijke, geheime gevechtstechnieken. Mijn favoriete mentale karate is de Blues. Hij benoemt de schaduwzijden van ons bestaan, maar drukt naast de vrees ook kracht uit, en brouwt uit al die donkere hersenspinsels uiteindelijk een weldadig, smakelijk glas tegengif. De Blues geeft mij een happy gevoel, een arm om de schouder. Hoe dat precies in zijn werk gaat, is iets wat ik allang wil achterhalen. Het is wellicht de belangrijkste drijfveer achter het schrijven van dit boek.

De band tussen de Blues en alle moderne westerse populaire muziek is vergelijkbaar met de band met je vader en je moeder: je leven bestaat uit nog veel meer en ze zijn op de achtergrond geraakt, maar dat ze er zijn is van wezenlijk belang en we zoeken hun spoor op wanneer we de weg kwijtraken. Dat gevoel zal ook Chris Rea wel beziel hebben toen hij zich in de winter van 2005, na een maandenlange strijd tegen alveesklierkanker, kon oprichten uit de duisternis en de beslissing nam om de rest van zijn leven alleen nog de muziek te spelen die hij echt liefheeft. Rea creëerde het monsterproject 'Blue Guitars' met elf cd's, een boek en een documentaire, waarin hij een opmerkelijke getuigenis laat optekenen:

'Ik kwam erachter dat mijn leven leeg was. Mijn ziekte had me niet alleen lichamelijk gekraakt, maar ook emotioneel was ik een wrak. Terug thuisgekomen, vond ik in een oud kastje in mijn slaapkamer een vergeten bluesplaat. Je kent dat wel, zo'n kastje dat iedereen wel heeft en waar je door een stom toeval op

een verzuimd juweeltje bent gestoten. Ik ben meteen op zoek gegaan naar een platenspeler, ergens tussen de oude spullen. Toen ik de plaat draaide, barstte ik in tranen uit. Jezus, dit was de échte muziek. Ik besloot om *back to the roots* te gaan, nooit meer terug naar datzelfde popriedeltje.'

Die herontdekking is geen alleenstaand feit. Net voor zijn zeventigste verjaardag deed John Mayall nog eens zijn hoed af voor de haast vergeten gitaarreus Freddy King met de cd *Palace of the King*. Mick Jagger en Keith Richards lieten onlangs uitschijnen dat ze in de finale fase van hun rijke loopbaan, waarin ze toch een meer dan relevante bijdrage hebben geleverd aan zowat alle stijlen van de rock, willen terugkeren naar hun *roots*, de echte Blues. En uiteindelijk is ook de fysieke en psychische overleving van Eric Clapton onlosmakelijk verbonden met een uitdagende terugkeer naar de Deltablues. In zijn autobiografie schrijft Clapton een verbijsterend openhartig verhaal over de rol van de Blues op het moment van zijn definitieve overwinning op zijn zware drug- en alcoholverslavingen, die hem decennialang hebben geteisterd en die niet alleen zijn privéleven verwoestten maar bijna ook zijn muzikale wezen.

Al deze verhalen over heren van stand leiden ons naar een onontkoombare conclusie: op belangrijke momenten in hun leven is er sprake van een fundamentele terugkeer naar de oorsprong van de hedendaagse muziek, maar ook naar authenticiteit, naar simpele uitingsvormen van complexe onderwerpen. Over de Blues schrijven is voor mij dus niet alleen over muziek en gevoelens rapporteren, maar ook over authenticiteit, een schaars goed waar ik naar hunker.

Ook in mijn leven heb ik de bluesmuziek ervaren als een verzachtende heemeester die ik met zo veel andere mensen heb mogen delen. Als puber hoorde en zag ik vanuit het raam mijn overgetalenteerde buurjongen met zijn gitaar studeren. Toen hij me vroeg om mee te spelen in zijn orkestje, liet hij me binnentreden in een verbijsterende muziekwereld, de blueswereld. Zijn naam was Eric Melaerts. Later kende ik zelf de relatieve genoegdoening op het podium. En toen een extatische B.B. King een mensenmassa omtoverde in een tranendal van gedeelde vreugde in het Romeinse amfitheater van Vienne, vertoefde ik een paar seconden in de hemel.

Vanzelfsprekend is de Blues niet alleenzalmakend. Ontroering ervaar ik ook bij Madame Butterfly of De Toverfluit, of wanneer René Jacobs “Erbarme Dich” zingt. Herkenning vind ik bij Springsteen, kicks voel ik bij Bob Marley en Prince, maar in de Blues tref ik een unieke bestaansreden aan, iets onzegbaar moois. Precies dat onzegbare probeer ik te vertolken in dit boek. Daarbij maak ik dankbaar gebruik van de getuigenissen, bespiegelingen en verwoordingen van artiesten uit het land waar ik geboren ben. Ik wil niet over de Blues schrijven als het opgewarmde klikje van gisteren, maar als een vitale, essentiële en actuele kunstvorm.

Het boek springt van heden naar verleden, is de ene keer een geschiedenisboek en dan weer een avonturenroman, vertelt over melancholisch geluk en dan weer over gelukkige melancholie. Een contradictie? Zeer zeker. Blues geeft uiting aan het menselijk tekort, aan ons persoonlijk falen en aan vertrappt vertrouwen, maar tegelijk ook aan de vitaliteit, de liefde en de lust om te leven. Blues wordt soms vergeleken met Flamenco, maar die vergelijking gaat maar gedeeltelijk op omdat ze alleen geldt voor het lijdende element in de Blues en voorbijgaat aan het driftige, het levenslustige en het simpelweg entertainende karakter van Blues. Deze muziek voel je niet alleen met je hart maar ook met je voeten.

Toots, Roland, Arno, Boogie Boy, Steven De Bruyn, Karel Bogaert, Wigbert en vele anderen hebben me geholpen om te vertellen over de relatie tussen muziek van hier en de Blues van ginder. Aan allen heb ik de vraag gesteld of zij in de Blues een held hebben gevonden. Iedereen blijkt inderdaad zo’n icoon te hebben. De keuzes die in dit boek gemaakt werden, zijn daarom niet louter de mijne maar ook die van mijn gesprekspartners. Daarom ook verschijnen niet alle denkbare blueshelden ten tonele, maar een uitgelezen en representatief kransje, het kruim in onze ogen. Telkens gaat het om oude, soms vergeten en meestal gestorven Amerikaanse muzikanten die op een manier hun onuitwisbare stempel hebben gedrukt op onze kunstenaars uit de Lage Landen. Hun wedervaren is dat van homerische figuren, hun verhalen zijn saga’s zoals de oude Grieken ze vertelden, hun levens zijn soms geheimzinnig, dramatisch of gewelddadig. Maar het zijn bovenal boeiende verhalen van uiterst creatieve, zoekende mensen die het

aandurfd en om zich te verheffen uit de donkere afgrond waarin het leven hen gestoten had. In de barste sociale omstandigheden, in een van de armste streken van Amerika, te midden van een door rassenwaan verziekt klimaat wisten ze een muziek te scheppen die tot op heden een stempel drukt op onze muziek en die nog steeds beluisterd en gespeeld wordt in de hele wereld. Wat hebben wij met hen gemeen en wat is hun rol in ons eigen cultureel erfgoed? Dat zijn de vragen die dit boek tracht te beantwoorden.

